



Asiakirjojen julkisuus vuonna 2017

Euroopan parlamentin
vuosittainen kertomus

JOHDANTO

Parlamentti, neuvosto ja komissio ovat 3. joulukuuta 2001 alkaen soveltaneet hallussaan oleviin asiakirjoihin asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annettua asetusta (EY) N:o 1049/2001.

Asetuksen (EY) N:o 1049/2001 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti "Kukin toimielin julkaisee vuosittain edeltävältä vuodelta kertomuksen, joka sisältää niiden tapausten määrän, joissa toimielin on kieltäytynyt antamasta asiakirjoja tutustuttavaksi, näiden kieltäytymisten perustelut sekä asiakirjarekisteriin kirjaamattomien arkaluonteisten asiakirjojen määrän."

Parlamentin työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan mukaan parlamentin puhemiehistö hyväksyy asetuksen (EY) N:o 1049/2001 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vuosittaisen kertomuksen.

MENETELMÄT

Parlamentin vuosittaisen kertomuksen 2017 laatimisessa on noudatettu seuraavaa menetelmää:

- numerotiedot, jotka koskevat pyydettyjä asiakirjoja ja asiakirjoja, joihin on tutustuttu, viittaavat ainoastaan nimettyihin asiakirjoihin;
- hakemukset, jotka liittyvät hyvin suureen tai epämääräiseen määrään asiakirjoja, joita parlamentti ei voinut määrittää, eivät näy pyydettyjen asiakirjojen määrässä;
- asiakirjoihin tutustumista koskevista hakemuksista esitettävissä numerotiedoissa otetaan huomioon sekä nimettyjä että nimeämättömiä asiakirjoja koskevat hakemukset;
- päätöksiä, joissa sallitaan mahdollisuus tutustua asiakirjaan osittain, pidetään myönteisinä vastauksina;
- uudistetut hakemukset voivat liittyä alkuperäisiin päätöksiin, joissa hakemus on hylätty kokonaan tai osittain;
- alkuperäisen hakemuksen kirjaamispäivä määrittää vastaavan uudistetun hakemuksen vuoden.

SISÄLLYS

<i>Tiivistelmä</i>	4
<i>LUKU I Asetuksen (EY) N:o 1049/2011 mukaisesti esitetyt asiakirjoihin tutustumista koskevat hakemukset vuonna 2017</i>	5
A) Parlamentin julkinen asiakirjarekisteri	5
B) Pyydetty asiakirjat ja asiakirjat, joihin on tutustuttu	6
B.1) Asiakirjat, joihin voi tutustua suoraan	6
B.2) Sähköisellä lomakkeella tai sähköpostitse pyydetty asiakirjat	7
C) Hakemuksia koskevat numerotiedot	8
D) Hakijoiden profiili	11
<i>LUKU II Suuntauksat ja erityiskysymykset</i>	14
A) Jäsenten meno- ja korvausilmoituksia koskevat hakemukset	14
B) Tarjouspyyntöjä ja julkisten hankintojen menettelyjä koskevat asiakirjapyynnöt	15
C) Kolmansien osapuolten kuuleminen	16
<i>LUKU III Euroopan oikeusasiamiehelle tehdyt kantelut ja tuomioistuimeen viedyt asiat</i>	18
A. Uudet kantelut	18
B. Tuomioistuinvalvonta	18
B.1) Uudet asiat	18
B.2) Tuomioistuimen päätökset	19
<i>Loppuhuomautukset</i>	21

Euroopan parlamentin vuosittainen kertomus asiakirjojen julkisuudesta – 2017 (asetuksen (EY) N:o 1049/2001 17 artikla)

Tiivistelmä

Numerotiedot

- Julkisen rekisterin asiakirjaviitteiden määrä jatkoi kasvuaan. Rekisterin tietokantaan oli 31. joulukuuta 2017 mennessä tallennettu 683 846 viitettä. Edellisen vuoden lopussa niitä oli ollut 647 903.
- Vuonna 2017 käyttäjät tutustuivat parlamentin julkisen asiakirjarekisterin verkkosivustolla 95 014 asiakirjaan suoraan rekisterin kautta. Samana ajanjaksona parlamentti vastaanotti sähköisellä lomakkeella tai sähköpostitse 452 hakemusta, jotka koskivat 725:tä nimettyä asiakirjaa. Määrä oli kymmenen prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016.
- Vastaanotetuista 452 hakemuksesta 84 koski asiakirjoja, joita ei ole aiemmin luovutettu.
- Myönteisten vastausten osuus oli yhteensä yli 93 prosenttia vuonna 2017.
- Parlamentti kieltäytyi antamasta asiakirjaa yleisön tutustuttavaksi 30 tapauksessa, joista suurin osa koski jäseniin liittyviä asiakirjapyyntöjä.

Suuntaukset

- Vuonna 2017 hyvin suurta tai epämääräistä määrää asiakirjoja koskevat hakemukset (muun muassa hakemukset, jotka on tehty ”kaikista tiettyyn aiheeseen liittyvistä asiakirjoista”, ”kaikista asiakirjoista, jotka sisältävät tietoa tietystä aiheesta” tai tietyn ajanjakson asiakirjoista) vähenivät 31 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Tätä merkittävää vähennystä edelsi kolminkertainen kasvu vuosina 2014–2015.
- Pyyntöjen esittäjät olivat vuonna 2017 edelleen hyvin kiinnostuneita asiakirjoista, jotka koskevat Euroopan tason poliittisten puolueiden ja säätiöiden rahoitusta. Vielä enemmän esitettiin kuitenkin pyyntöjä asiakirjoista, jotka koskevat parlamentin jäsenten menoja ja korvauksia tai parlamentin hallintoa, sekä julkisia hankintoja koskevista asiakirjoista.

LUKU I

Asetuksen (EY) N:o 1049/2011 mukaisesti esitetyt asiakirjoihin tutustumista koskevat hakemukset vuonna 2017

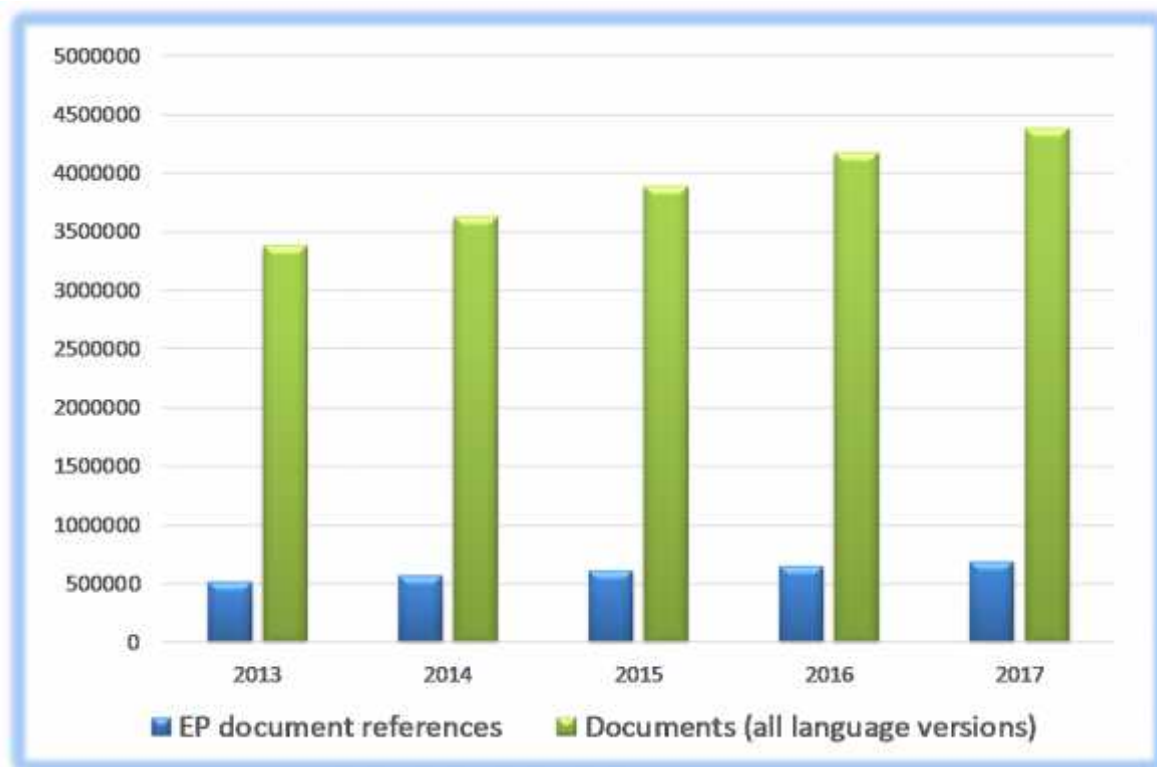
Lukijalle annetaan laaja kuva siitä, miten parlamentti on vuosien mittaan pannut täytäntöön asetuksen (EY) N:o 1049/2011. Tämän ohella esitetään graafisia esityksiä ja lukuja, jotka koskevat esitettyjä ja vuosittaisissa kertomuksissa, myös tässä kertomuksessa, käsiteltyjä pyyntöjä tutustumisesta asiakirjoihin. Näin voidaan hahmottaa alan suuntauksia, kehityskulkuja ja kysymyksiä.

A) Parlamentin julkinen asiakirjarekisteri

Parlamentin julkiseen asiakirjarekisteriin kootaan enimmäkseen viittauksia lainsäädäntöasiakirjoihin ja mahdollisuuksien mukaan myös muihin suoraan saatavilla oleviin asiakirjaluokkiin. Rekisteri perustettiin vuonna 2002, ja sen tarkoituksena on lisätä avoimuutta entisestään ja helpottaa yleisön tutustumista toimielimen asiakirjoihin asetuksen (EY) N:o 1049/2001 mukaisesti.

Rekisterin tietokannassa olevien asiakirjaviitteiden määrä oli noussut 683 846:een (yhteensä 4 384 273 asiakirjaa eri kieliversiot huomioon ottaen) 31. joulukuuta 2017, ja määrä oli kasvanut kuusi prosenttia edellisenä vuonna. Asiakirjarekisteriin ei kirjattu yhtään asetuksen (EY) N:o 1049/2001 9 artiklassa tarkoitettua arkaluonteista asiakirjaa.

(Kuva 1) *Parlamentin julkisen asiakirjarekisterin kehitys*



B) Pyydetty asiakirjat ja asiakirjat, joihin on tutustuttu¹

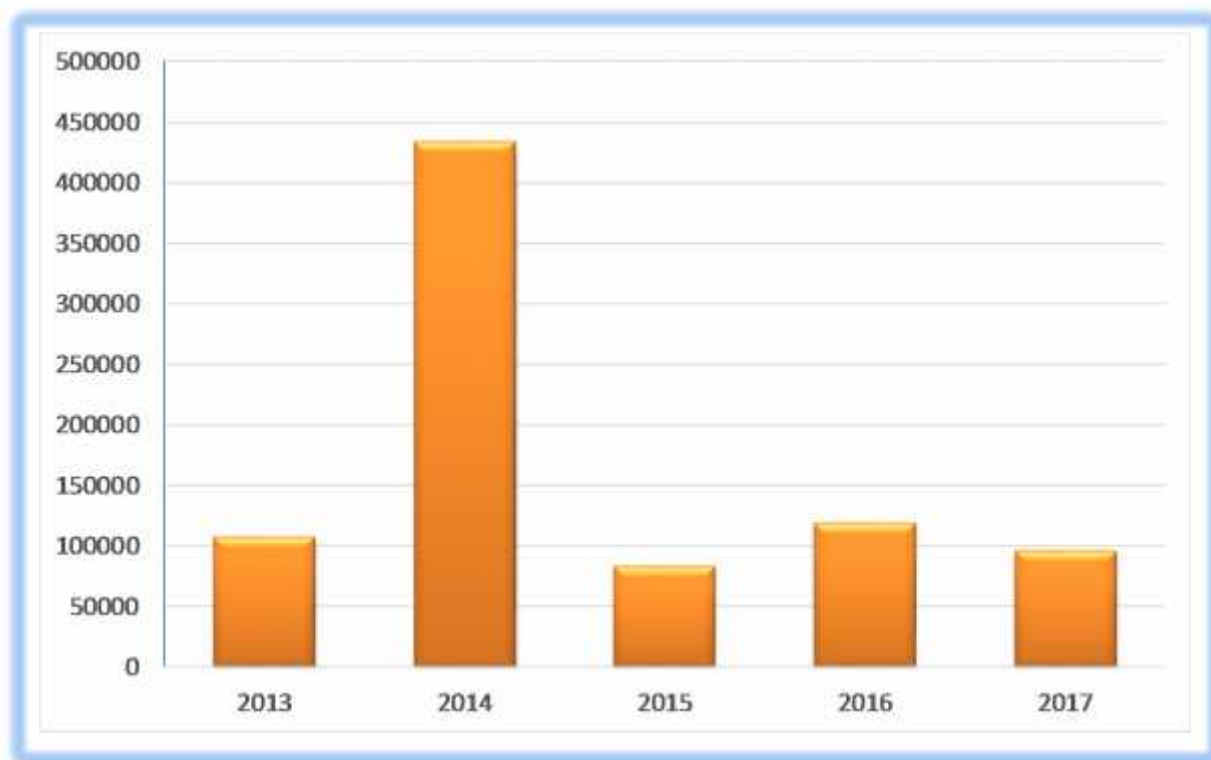
Lähes kaikki parlamentin julkisessa asiakirjarekisterissä olevat asiakirjat ovat asetuksen (EY) N:o 1049/2001 12 artiklan mukaisesti suoraan ladattavissa verkkosivustolta. Artiklassa edellytetään, että toimielimet asettavat asiakirjat suoraan yleisön saataville niin laajalti, kuin se on mahdollista. Asiakirjoja, joihin ei voi tutustua suoraan, voi pyytää sähköisellä lomakkeella² tai sähköpostitse.

B.1) Asiakirjat, joihin voi tutustua suoraan

Vuonna 2017 parlamentin asiakirjarekisterin verkkosivustolla tutustuttiin suoraan 95 014 asiakirjaan. On syytä muistuttaa, että tässä määrässä ei ole otettu huomioon asiakirjoja, joihin on tutustuttu rekisterin tietokantaan yhdistettyjen muiden kanavien kautta, kuten parlamentin valiokuntien ja parlamentin ajatushautomon verkkosivustoilla.

Asiakirjat, joihin tutustuttiin useimmin, olivat: työjärjestyksen 130 artiklan mukaisesti esitetyt kirjalliset kysymykset (25,4 prosenttia), parlamentin kysymyksiin annetut vastaukset (22,2 prosenttia), valiokuntien mietinnöt (6,3 prosenttia) ja komissiolta saadut asiakirjat (3,9 prosenttia).

(Kuva 2) **Niiden asiakirjojen määrä, joihin tutustuttiin parlamentin julkisen asiakirjarekisterin verkkosivustolla**



¹ Nämä numerotiedot viittaavat ainoastaan nimettyihin asiakirjoihin.

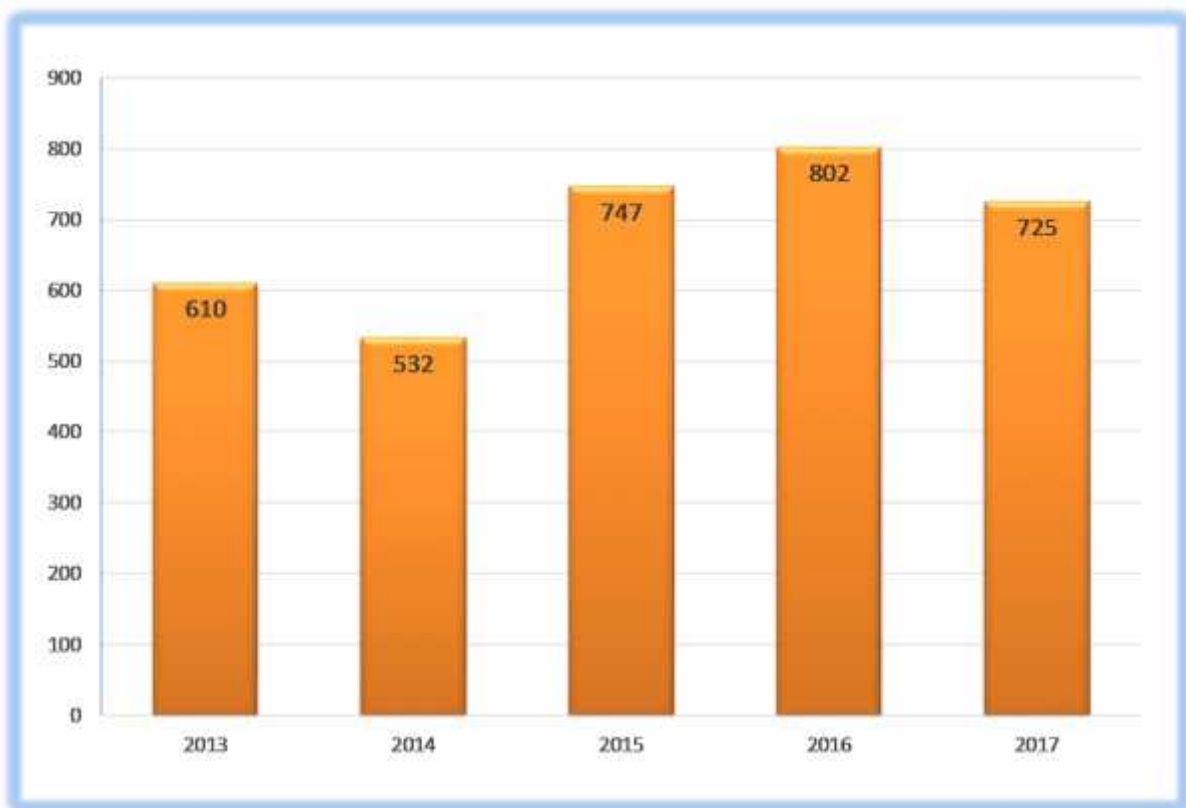
² <https://www.secure.europarl.europa.eu/RegistreWeb/requestdoc/secured/form.htm?language=FI>

B.2) Sähköisellä lomakkeella tai sähköpostitse pyydetyt asiakirjat

Parlamentilta pyydettiin vuonna 2017 sähköisellä lomakkeella tai sähköpostitse 725 nimettyä asiakirjaa, mikä on kymmenen prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Aikaisempien vuosien tapaan tässä määrässä ei oteta huomioon hakemuksia, jotka koskevat epämääräistä määrää asiakirjoja, muun muassa hakemuksia, jotka on tehty "kaikista tiettyyn aiheeseen liittyvistä asiakirjoista" tai "kaikista asiakirjoista, jotka sisältävät tietoa tietystä aiheesta". Tällaisissa hakemuksissa tarkoitettuja asiakirjoja ei voida ilmaista määrällisesti tilastointia varten.

(Kuva 3) Sähköisellä lomakkeella tai sähköpostitse pyydettyjen nimettyjen asiakirjojen lukumäärä



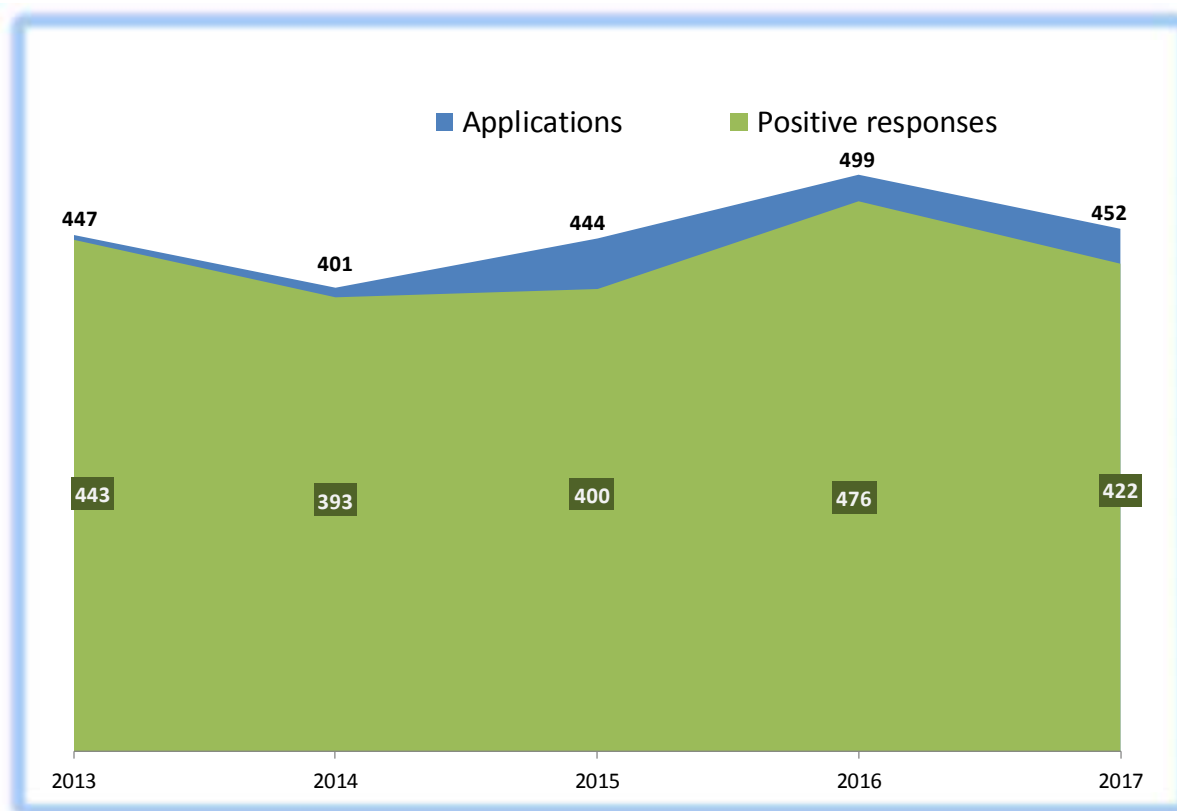
C) Hakemuksia koskevat numerotiedot

Parlamentti vastaanotti sähköisellä lomakkeella tai sähköpostitse 452 hakemusta vuonna 2017. Hakemuksista 341 koski nimettyjä asiakirjoja. Lisäksi esitettiin 101 hakemusta, joissa pyydettiin saada tutustua epämääräiseen määrään asiakirjoja, ja kymmenen hakemusta, jotka koskivat yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisia toimielinten välisiä neuvotteluja³ (katso luku II, C).

Vuonna 2017 vastaanotetuista hakemuksista noin 22 prosentissa pyydettiin saada tutustua joko "kaikkiin tiettyyn aiheeseen liittyviin asiakirjoihin" tai "kaikkiin asiakirjoihin, jotka sisältävät tietoa tietystä aiheesta". Sellaisten hakemusten käsittely, jotka koskevat epämääräistä määrää asiakirjoja, saattaa olla hidasta. On syytä muistuttaa, että tällaisten hakemusten määrä on vähentynyt vuosittain 31 prosenttia.

Vuonna 2017 vastaanotetuista 452 hakemuksesta parlamentti antoi myönteisen vastauksen 422 tapauksessa. Tähän lukuun sisältyy neljätoista tapausta, joissa pyydetyt asiakirjat annettiin vain osittain tutustuttaviksi.

(Kuva 4) **Hakemusten ja myönteisten vastausten lukumäärä**



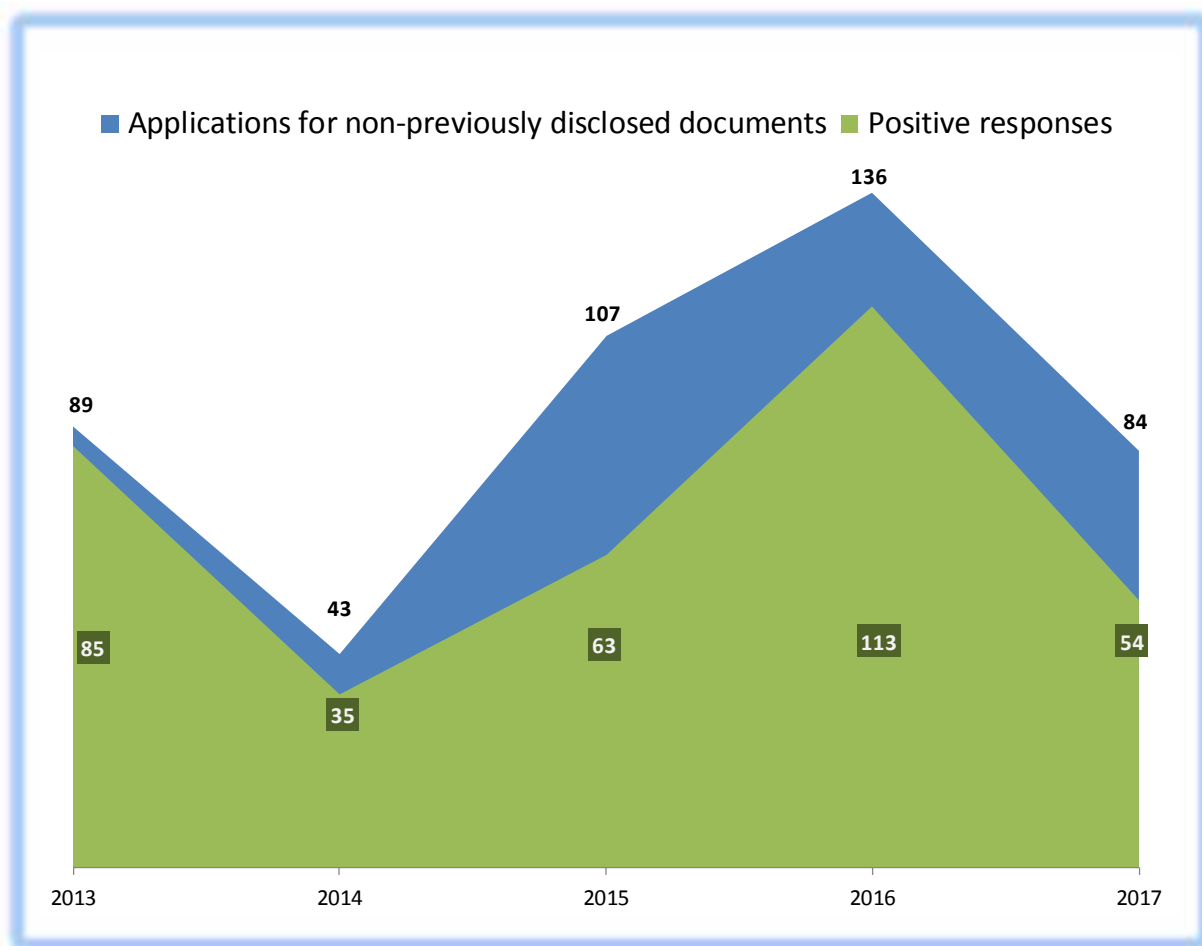
³ Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yksiköiden välinen yhteisymmärryspöytäkirja Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 4 kohdan soveltamisesta.

Lisäksi vuonna 2017 vastaanotetuista 452 hakemuksesta 84:ään sisältyi asiakirjoja, joita ei ole aiemmin julkaistu.

Aiemmin julkaisemattomista asiakirjoista esitetyt hakemukset koskivat useimmiten jäsenten poliittista toimintaa ja menoilmoituksia (26 prosenttia), parlamentin hallintoa (23 prosenttia), poliittisten puolueiden ja ryhmien rahoitusta (15 prosenttia), oikeudellisia lausuntoja ja tuomioistuinmenettelyjä (10 prosenttia) ja kolmikantaneuvotteluja (5 prosenttia).

Vuonna 2017 vastaanotetuista 84 hakemuksesta, jotka koskivat aiemmin luovuttamattomia asiakirjoja, parlamentti vastasi myönteisesti 54:ään.

(Kuva 5) **Aiemmin luovuttamattomia asiakirjoja koskevien hakemusten ja myönteisten vastausten lukumäärä**

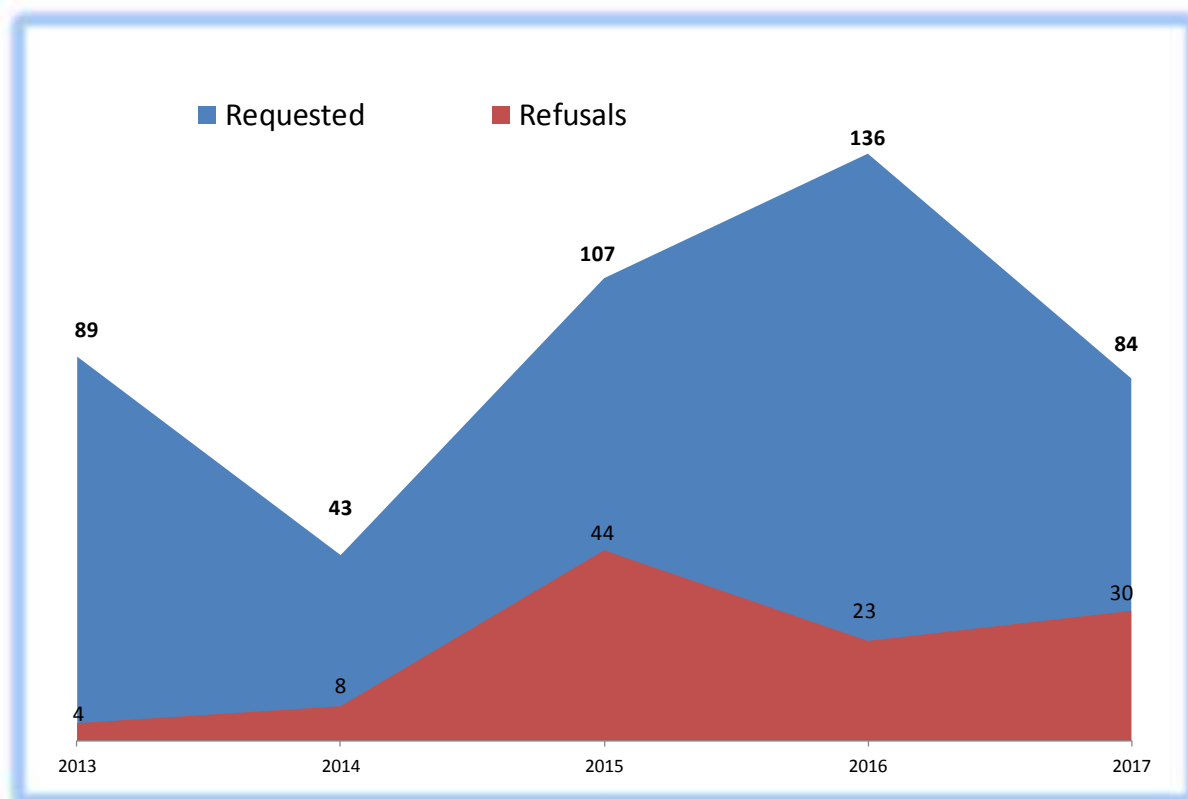


Vuonna 2017 parlamentti kieltäytyi 30 tapauksessa antamasta pyydettyjä asiakirjoja yleisön tutustuttavaksi toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä.

Uudistettuja hakemuksia oli yksitoista⁴, ja parlamentti liitti ne aineistoon, kun hakemus oli hylätty alkuvaiheessa. Toimielin vahvisti kaikissa tapauksissa alkuperäisen kantansa.

Näistä 30 kielteisestä päätöksestä 17 koski asiakirjoja, jotka liittyivät parlamentin jäseniin. Yhdeksän tapausta koski parlamentin hallintoa, kolme puolestaan poliittisten puolueiden ja ryhmien rahoitusta ja yksi vetoomuksia.

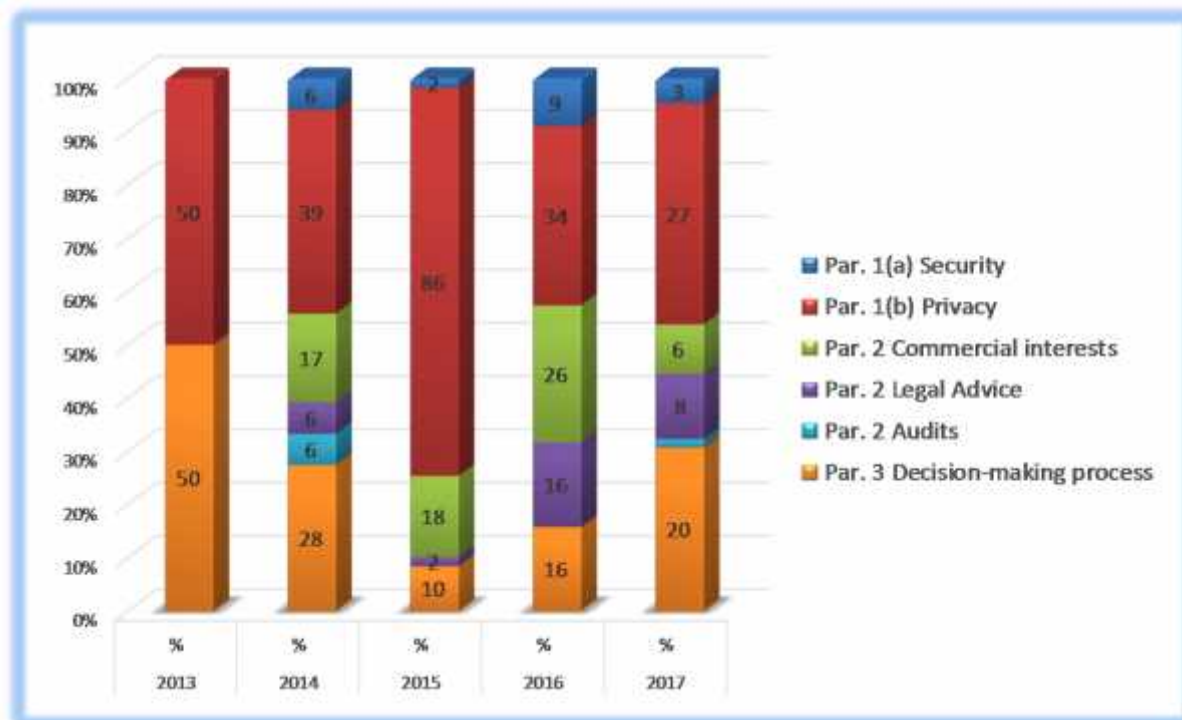
(Kuva 6) **Aiemmin luovuttamattomia asiakirjoja koskevien hakemusten ja kielteisten vastausten lukumäärä**



Tämän vuoden kielteiset päätökset perustuivat lähinnä yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaan (asetuksen (EY) N:o 1049/2011 4 artiklan 1 kohdan b alakohta), toimielimen päätöksentekomenettelyyn (asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 3 kohta), oikeudellisen neuvonannon suojaan (asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toinen luettelukohta) ja luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön taloudellisten etujen suojaan (asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan ensimmäinen luettelukohta).

⁴ Uudistetut hakemukset voivat liittyä kokonaan tai osittain hylättyyn hakemukseen (asetuksen (EY) N:o 1049/2001 7 artiklan 2 kohta). Vuonna 2017 kahteen uudistettuun hakemukseen esitettiin yksi vastaus.

(Kuva 7) Asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklassa tarkoitettujen poikkeusten yleisyys



Parlamentin myönteisten vastausten osuus oli edelleen suuri vuonna 2017. Myönteisten vastausten osuus oli yhteensä noin 93 prosenttia, ja aiemmin luovuttamattomia asiakirjoja koskevien pyyntöjen osalta niiden osuus oli 64 prosenttia.

D) Hakijoiden profiili⁵

Akateemisten alojen edustajat ja tutkijat muodostivat edelleen suurimman osuuden hakijoista, ja tähän ryhmään kuului yli 33 prosenttia hakijoista. Seuraavana ovat yrityssektori, ympäristöjärjestöt ja muiden eturyhmien edustajat, joiden osuus on yhteensä noin 20 prosenttia hakemuksista. Toimittajien osuus hakijoista on 16 prosenttia, ja he muodostavat suurimman osuuden aiemmin julkaisemattomien asiakirjojen hakijoista.

Hakemusten maantieteellinen jakautuminen jäsenvaltioiden kesken noudatti samaa kaavaa kuin ennen. Noin 18 prosenttia hakemuksista, eli eniten, tuli Belgiasta, ja tämän jälkeen (alenevassa järjestyksessä) Saksasta (15 prosenttia), Espanjasta (15 prosenttia), Ranskasta (11 prosenttia) ja Italiasta (10 prosenttia). EU:n ulkopuolisissa maissa tehtiin noin 4,6 prosenttia kaikista hakemuksista.

Englanti oli yhä eniten käytetty kieli hakemuksissa (55 prosenttia). Seuraavina olivat ranska (13 prosenttia), saksa (11 prosenttia), ja espanja (4 prosenttia) samaan tapaan kuin aikaisempina vuosina.

⁵ Tiedot hakijoiden profiilista on kerätty hakijoiden hakemuksissaan antamien tietojen perusteella. Asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 ei kuitenkaan edellytetä, että hakijat antavat tietoja henkilöllisyydestään, ja tietty määrä hakijoista todellakin jätti ilmoittamatta ammattinsa. Tämä koskee erityisesti sähköpostitse toimitettuja hakemuksia.

(Kuva 8) Asiakirjoihin tutustumista pyytäneet hakijat vuonna 2017

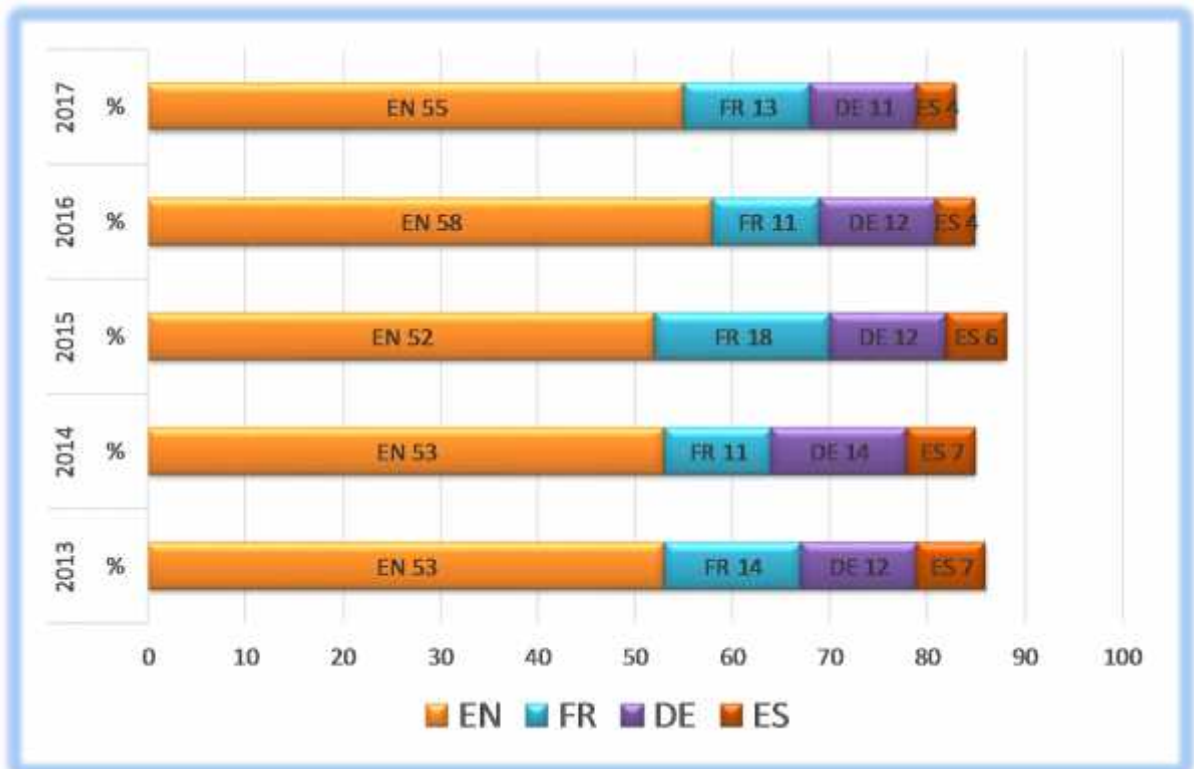
(Kuva 8 a) Kansalaisuus



(Kuva 8 b) **Ammatti**



(Kuva 8 c) **Kieli**



LUKU II

Suuntaukset ja erityiskysymykset

Euroopan unionin merkittävät tapahtumat tai erityisen huomattavat parlamentin toiminnat poikivat toistuvasti asiakirjoihin tutustumista koskevia pyyntöjä. Vuonna 2017 eräät hakemukset olivat selvästi yhdistettävissä jäsenvaltioiden kansallisiin vaaleihin tai Euroopan tason poliittisten puolueiden rahoitusta käsitteleviin uutisartikkeleihin (erikoisalan tiedotusvälineet ovat viime aikoina käsitelleet aihetta useaan otteeseen). Kyseisen vuoden pääsuuntauksena eivät kuitenkaan olleet niinkään yksittäiset tapahtumat kuin pitkän aikavälin edut. Useimmat viime kalenterikierron aikana jätetyistä asiakirjoihin tutustumista koskevat pyynnöt liittyivät parlamentin jäsenten meno- ja korvausilmoituksiin, ja erityisesti parlamentin hallintotehtäviin, kuten julkisia hankintoja koskeviin menettelyihin. Yleisö on jo monien vuosien ajan ollut kiinnostunut näitä asioita koskevista asiakirjoista ja tiedoista, kuten jäljempänä käsiteltävät tuomioistuimen äskettäin käsittelemät tapaukset osoittavat.

A) Jäsenten meno- ja korvausilmoituksia koskevat hakemukset

Yleisö oli myös vuonna 2017 kiinnostuneinta tutustumaan asiakirjoihin tai tietoihin, jotka koskevat jäsenten meno- ja korvausilmoituksia. Tähän ryhmään kuului 26 prosenttia kaikista aiemmin luovuttamattomia asiakirjoja koskevista hakemuksista. Tuomioistuinten kuulemisissa esitettyjen lausuntojen ja hakijoiden pyyntöjen perusteella vaikuttaa siltä, että tällaisilla hakemuksilla pyritään parantamaan julkisten varojen käytön ja jäsenten yleisen kulukorvauksen valvontaa.

Parlamentin käytäntö

Periaatteena on, että tehdään ero parlamentin ja siihen valittujen jäsenten välillä. Tästä seuraa, ettei ole toimielimen asia päättää, olisiko jäsenten henkilökohtaiset asiakirjat, sähköpostiviestit, päiväohjelmat, kirjeet tai sisäiset viestit annettava tutustuttaviksi vai ei. Ne eivät ole parlamentin asiakirjoja. Parlamentin työjärjestyksen 116 artiklan 2 kohdassa kuitenkin todetaan, että yksittäisten parlamentin jäsenten laatimat asiakirjat ovat asiakirjojen julkisuuden kannalta parlamentin asiakirjoja, jos ne on jätetty käsiteltäväksi työjärjestyksen mukaisesti. Tämän kohdan mukaisesti jäsenten parlamentille kulukorvausta varten tekemät meno- ja korvausilmoitukset ovat todella parlamentin asiakirjoja ja kuuluvat siten asetuksen (EY) N:o 1049/2001 soveltamisalaan. Kansalaiset ja järjestöt pyytävät usein saada tutustua juuri näihin asiakirjoihin.

Käsitellessään pyyntöjä, jotka koskevat tutustumista jäseniin liittyviin asiakirjoihin, parlamentti ottaa huomioon työjärjestyksen 116 artiklan 2 kohdan ja hyvin usein asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojasta.

Meno- ja korvausilmoituksissa on erinäisiä henkilötietoja, sellaisina kuin ne ovat määriteltyinä asetuksessa (EY) N:o 45/2001. Parlamentti on siksi kieltäytynyt useimmissa tällaisissa tapauksissa antamasta tutustuttavaksi asiakirjaa käyttäen perusteenaan

asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua yksityisyyden suojaa ja yksilön koskemattomuutta sekä asetusta (EY) N:o 45/2001⁶.

Puhemiehistön kansallisten parlamenttien parhaiden käytäntöjen pohjalta 20. helmikuuta 2008 hyväksymät suuntaviivat tukevat lähestymistapaa, jota parlamentti noudattaa tällaisten asiakirjojen antamisessa tutustuttavaksi. Suuntaviivojen mukaan yksittäisille jäsenille tosiasiallisesti maksettujen määrien yksityiskohtaisia erittelyjä ei julkisteta, vaikka jäsenet voivatkin vapaasti luovuttaa haluamansa tiedot yleisölle.

B) Tarjouspyyntöjä ja julkisten hankintojen menettelyjä koskevat asiakirjapyynnöt

Vuoden 2017 toinen tarkastelemisen arvoinen suuntaus on yleisön kiinnostus tutustua julkisten hankintojen menettelyä koskevaan aineistoon. Tarjoajat ja toisinaan myös tutkijat tai toimittajat jättävät hakemuksia saadakseen tutustua asetuksen (EY) N:o 1049/2001 mukaisesti julkisten hankintojen menettelyjä koskeviin asiakirjoihin. Tällaiset hakemukset ovat herättäneet erinäisiä kysymyksiä, jotka saatiin ratkaistua kokonaan tai osittain vuonna 2017.

Asiakirjojen liiallinen määrä

Joistakin kansallisista laeista poiketen asetukseen (EY) N:o 1049/2001 ei sisälly säännöksiä vääristä tai selvästi perusteettomista pyynnöistä. Eräät hakijat pyytävät kuitenkin saada tutustua hyvin pitkiin asiakirjoihin tai hyvin laajoihin aineistoihin, ja monipolviset hakemukset saattavat merkitä huomattavaa hallinnollista rasitusta toimielimelle. Niiden käsittely edellyttää usein perusteellista tutkimustyötä, yksityiskohtaista analysointia ja useiden parlamentin yksikköjen mukaan ottamista.

Parlamentti voi tällaisissa tilanteissa päättää jatkaa hakijalle vastaamiseen varattua määräaikaa vielä viidellätoista työpäivällä asetuksen (EY) N:o 1049/2001 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Se voi myös saman asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti neuvotella hakijan kanssa epävirallisesti kohtuullisen ratkaisun löytämiseksi. Nämä vaihtoehdot eivät kuitenkaan ole aina osoittautuneet riittäviksi tai sopiviksi. Aivan viime aikoihin saakka ei ole ollut mitään oikeudellisesti koeteltua ratkaisua reagoida tällaisista pyynnöistä koituvaan huomattavaan hallinnolliseen rasitukseen tapauksissa, joissa hakija ja parlamentti eivät pääse sopimukseen pyynnön rajaamisesta käsiteltäväksi soveltuvaan määrään asiakirjoja.

Unionin tuomioistuin on todennut, että sellaisissa erityistapauksissa, joissa asiakirjojen tai poistettavien kohtien runsaus edellyttäisi kohtuuttoman suurta määrää hallinnollista työtä, suhteellisuusperiaate antaa toimielimille mahdollisuuden punnita asiakirjan julkisuudesta saatavaa etua ja siihen vaadittavan työn määrää. Tuomioistuin on nyt tunnustanut ja määrittänyt tämän mahdollisuuden ja siihen turvautumista koskevat edellytykset asiassa T-136/15, *Evropäiki Dynamiki v. parlamentti*. Asia koski pyyntöä saada tutustua kaikkiin saatavilla oleviin tietoihin niistä tarjouspyynnöistä, jotka parlamentti on julkaissut tietotekniikan alan puitesopimuksen kaikista osista.

Tuomarit vahvistivat, että pyydettyjen asiakirjojen asiakirjakohtaiselle tutkimiselle ei ole vaihtoehtoa ja tällainen tutkiminen merkitsee kohtuuttoman suurta työmäärää ja kun

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 45/2001, annettu 18. joulukuuta 2000, yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1–22).

toimielin on tuloksetta pyrkinyt pääsemään sopimukseen pyynnön kaventamisesta, toimielin voi kieltäytyä antamasta asiakirjoja liiallisen työmäärän perusteella.

Erityistapaus: Euroopan tason poliittisten puolueiden rahoitusta koskevat asiakirjat

Euroopan tason poliittiset puolueet ja säätiöt voivat vuotuisen ehdotuspyyntöön reagoidakseen hakea avustusta ennen kunkin varainhoitovuoden alkamista, jotta ne voisivat saada kyseisen varainhoitovuoden toimintaansa varten rahoitusta Euroopan unionin talousarviosta

Rahoitusta koskeva menettely vahvistettiin alun perin asetuksessa (EY) N:o 2004/2003, ja asiaa koskevissa säännöissä edellytettiin erityisten tietojen suoraa julkistamista. Parlamentti on siten saanut monia hakemuksia, joissa pyydetään asetuksen (EY) N:o 1049/2001 mukaisesti saamaan yleisön tutustuttavaksi rahoitusprosessin hallintoa koskevia asiakirjoja tai tietoja, joiden ilmoittamisesta ei ole säädetty erikseen. Useilla pyynnöillä pyritään samaan tutustuttavaksi poliittisten puolueiden avustushakemuksia koskevia asiakirjoja. Avustushakemuslomakkeiden sisältämät tiedot ja niiden arkaluonteisuus ovat sellaiset, että kun avustushakemuslomakkeisiin tutustumista on pyydetty asetuksen (EY) N:o 1049/2001 nojalla, parlamentti on yleensä katsonut, ettei niiden luovuttaminen ole mahdollista järjestön keskeisiä tavoitteita ja toimia vaarantamatta. Näin ollen avustushakemuslomakkeisiin tutustumista koskeva pyyntö on hylättävä puolueiden tai säätiöiden taloudellisten etujen suojelemiseksi asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti.

Asiat muuttuvat varainhoitovuodesta 2018 alkaen, kun asetus (EU, Euratom) N:o 1141/2014 tuli voimaan ja korvasi asetuksen (EY) N:o 2004/2003. Uudella asetuksella perustettiin Euroopan tason poliittisista puolueista ja säätiöistä vastaava viranomainen (vastuuviranomainen), joka on riippumaton elin, joka hallinnoi Euroopan tason poliittisten puolueiden ja säätiöiden rekisteröitymistä. Lisäksi siinä säädettiin, että vastuuviranomaisen on julkaistava automaattisesti kyseisiä puolueita ja säätiöitä koskevat tiedot ja asiakirjat. Tämän seurauksena parlamentti odottaa, että sille jätettyjen poliittisistä puolueista ja säätiöistä koskevien asiakirjahakemusten määrä vähenee merkittävästi.

C) Kolmansien osapuolten kuuleminen

Kun parlamenttia pyydetään asetuksen (EY) N:o 1049/2001 nojalla arvioimaan sen hallussa olevan mutta kolmannelta osapuolelta peräisin olevan asiakirjan mahdollista julkistamista, saattaa olla, että parlamentin on kuultava asiakirjan julkistamisesta tahoa, jolta asiakirja on peräisin. Asiakirjan laatijalla on yleensä paremmat valmiudet arvioida, voidaanko asiakirja antaa tutustuttavaksi, kuin asiakirjaa tilapäisesti hallussaan pitävällä.

Toimielinten väliset kuulemiset

Kun kolmantena osapuolena on komissio tai neuvosto, parlamentti kuulee kolmatta osapuolta kolmen toimielimen vuonna 2002 allekirjoittaman yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti. Vastaavasti myös komissio tai neuvosto kuulevat yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti parlamenttia, jos niiltä pyydetään asiakirjaa, joka on peräisin parlamentista.

Nämä kolme toimielintä ovat sopineet, että alustavat kuulemiset saatetaan päätökseen aikataulussa, joka mahdollistaa asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskevien hakemusten

käsittelyn asetuksessa (EY) N:o 1049/2011 säädetyissä sitovissa määräajoissa. Hakemusta käsittelevä toimielin voi tämän prosessin avulla myös saada paremman käsityksen pyydetyistä asiakirjoista ja kyseessä olevista eduista ennen kuin se tekee päätöksensä. Parlamentti osallistui vuonna 2017 kymmeneen yhteisymmärryspöytäkirjan mukaiseen kuulemiseen.

Muiden kolmansien osapuolten kuuleminen

Kun parlamenttia pyydetään asetuksen (EY) N:o 1049/2001 nojalla arvioimaan sen hallussa olevan mutta muulta kolmannelta osapuolelta kuin neuvostolta tai komissiolta peräisin olevan asiakirjan mahdollista julkistamista, parlamentin on kuultava kolmansia osapuolia asiakirjojen antamisesta, koska ei ole selvää, olisiko asiakirjat annettava vai eikö niitä saa antaa. Tällöin asiakirjojen käsittelyä hankaloittaa se, että asianomaiset kolmannet osapuolet eivät ole erikseen sitoutuneet vastaamaan kuulemiseen tietyssä määräajassa.

Tuomioistuin vahvisti asiasta C-213/15 tekemässään päätöksessä, että oikeudenkäyntiasiakirjoja on käsiteltävä asetusta (EY) N:o 1049/2001 sovellettaessa kuin kaikkia muita asiakirjoja. Parlamentti sai heinäkuussa hakemuksia, joissa haluttiin tutustua kaikkiin oikeudenkäyntiasiakirjoihin, jotka liittyivät niihin muutamaan menettelyyn, joissa parlamentti on ollut mukana. Parlamentti joutui siten käynnistämään kuulemisia kaikkien sellaisten osapuolten kanssa, jonka oikeudenkäyntiasiakirjoja oli parlamentin hallussa. Asia koski myös useita jäsenvaltioita. Parlamentti luovutti lopulta pyydetyt asiakirjat, mikäli niiden laatijat olivat vahvistaneet, että ne voidaan antaa. Vaihtoehtona oli se, että parlamentti päätti asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 sallittujen tutustumisoikeutta koskevien poikkeusten perusteella ja oikeuskäytännön huomioon ottaen, että pyydettyjä oikeudenkäyntiasiakirjoja ei voida antaa.

LUKU III

Euroopan oikeusasiamiehelle tehdyt kantelut ja tuomioistuimeen viedyt asiat

Euroopan oikeusasiamiehelle tehdyt kantelut ja tuomioistuimessa parlamenttia vastaan käynnistetyt menettelyt, jotka perustuvat parlamentin tapaan panna täytäntöön asetus (EY) N:o 1049/2001, tarjoavat hallinnolle tilaisuuden hioa asiakirjojen saatavuutta koskevaa käytäntöään riippumatta siitä, mihin tulokseen vireille pannussa asiassa päädytään. Tässä luvussa tehdään selkoa oikeusasiamiehelle vuonna 2017 tehdyistä kanteluista ja käynnissä olevista tuomioistuinmenettelyistä.

A. Uudet kantelut

– Kantelu 611/2017 ja kantelu 895/2017

Eräs toimittaja teki keväällä 2017 kaksi kantelua oikeusasiamiehelle, koska hänen hakemuksensa oli hylätty, sillä hän oli pyytänyt saada tutustuttaviksi asiakirjoja, joissa oli henkilöstöön kuuluvien erityisiä henkilötietoja. Kantelut muistuttavat hyvin pitkälle toisiaan. Ensimmäinen niistä koskee parlamentin päätöksiä, joilla jatkettiin pyyntöjen käsittelemisen määräaikoja, sekä parlamentin päätöstä evätä erityisten asiakirjojen saatavuus. Toisessa kantelussa hakija totesi uudelleen, että parlamentti on jatkanut aiheettomasti vastaamiseen varattua määräaikaa, että parlamentti on virheellisesti evännyt tutustumisen erityiseen asiakirjaan ja että parlamentin tapa rekisteröidä eräät asiakirjansa ei ole asetuksen (EY) N:o 1049/2001 mukainen.

Oikeusasiamiehen yksiköt tarkastivat kyseiset asiakirjat kesällä 2017. Parlamentti odottaa tällä haavaa oikeusasiamiehen päätelmiä.

– Kantelu 1956/2017

Eräs hakija teki marraskuussa oikeusasiamiehelle kantelun hakemuksesta, jolla pyydettiin yleisön tutustuttavaksi asiakirjoja, joissa oli Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien jäsenten henkilötietoja. Tapauksen tutkinta on sittemmin saatettu päätökseen, eikä jatkotoimiin ole tarvetta.

B. Tuomioistuinvalvonta

B.1) Uudet asiat

Asiakirjojen saatavuutta koskevia parlamentin päätöksiä riitautetaan suhteellisen harvoin. Tänä vuonna tuomioistuimeen jätettiin vain yksi kumoamiskanne.

EU-oikeuden professori jätti heinäkuussa kumoamiskanteen parlamentin 3. huhtikuuta 2017 tekemästä päätöksestä, jolla toimielin kieltäytyi antamasta yleisön tutustuttavaksi toista, 8. heinäkuuta 2015 tekemäänsä päätöstä. Perusteena oli, että myös tämä jälkimmäinen päätös oli viety tuomioistuimeen, ja sen luovuttaminen olisi haitannut tuomioistuinmenettelyjä (asia T-421/17, Leino-Sandberg v. parlamentti).

B.2) Tuomioistuimen päätökset

Vuoden alussa oli vireillä kolme asiaa, jotka koskevat asiakirjojen saatavuutta ja parlamenttia. Asia T-136/15, *Evropäiki Dynamiki v. parlamentti* (julkisia hankintoja koskevat menettelyt), asia T-540/15, *De Capitani v. parlamentti* (kolmikantakokousta koskevat asiakirjat) ja asiat T-639/15–T-666/15, *toimittajat v. parlamentti* (jäsenten korvaukset ja kulut). Tuomioistuin järjesti vuoden mittaan kuulemisen kustakin asiasta, ja se on sittemmin tehnyt päätöksen asiassa T-136/15 (*Evropäiki Dynamiki v. parlamentti*) ja asiassa T-540/15 (*De Capitani v. parlamentti*).

1) Asia T-136/15 - Evropäiki Dynamiki v. parlamentti

Tässä asiassa hakija oli pyytänyt parlamentilta kaikkia saatavilla olevia tietoja eräisiin tarjouskilpailumenettelyihin liittyvistä tarjouspyynnöistä. Parlamentti ilmoitti hakijalle, että koska asiakirjoja on hyvin suuri määrä ja ne on käsiteltävä asiakirjakohtaisesti, parlamentti ei kykene noudattamaan asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 säädettyjä asiakirjojen saatavuutta koskevia määräaikoja. Parlamentti ehdotti hakijalle, että pyrittäisiin kyseisen asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun ”kohtuulliseen ratkaisuun”. Hakija kieltäytyi ehdotuksesta. Edellä mainitun perusteella parlamentti kieltäytyi antamasta pyydettyjä asiakirjoja vedoten siihen, että niiden arvioimisesta aiheutuva työmäärä olisi liiallinen.

Tuomioistuin vahvisti parlamentin näkemyksen, jonka mukaan toimielin voi kieltäytyä antamasta asiakirjoja suhteettoman hallinnollisen työmäärän perusteella. Tuomioistuin katsoi, että toimielin voi kieltäytyä antamasta asiakirjoja kohtuuttomaan työmäärään vedoten, edellyttäen että 1) pyydettyjen asiakirjojen asiakirjakohtainen tarkastelu merkitsee kohtuutonta työtaakkaa, 2) toimielin on kuulut hakijaa kohtuulliseen ratkaisuun pääsemiseksi ja 3) toimielin on pohtinut konkreettisesti vaihtoehtoisia ratkaisuja pyydettyjen asiakirjojen asiakirjakohtaiselle tutkimiselle.

Tämä toteamus on syytä pitää mielessä tapauksissa, joissa olisi vaikeaa noudattaa asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 säädettyjä määräaikoja.

2) Asia T-540/15 – De Capitani v. parlamentti (kolmikantakokousta koskevat asiakirjat):

Tässä tapauksessa hakija halusi, että kumotaan parlamentin 8. heinäkuuta 2015 tekemä päätös myöntää ainoastaan osittainen oikeus tutustua kahteen monipalstaiseen asiakirjaan, jotka liittyvät meneillään oleviin toimielinien välisiin neuvotteluihin Euroopan unionin lainvalvontayhteistyö- ja -koulutusvirastosta (Europol) annettavaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta koskevasta lainsäädäntöehdotuksesta.

Tuomioistuin järjesti kuulemisen syyskuussa 2017 ja antoi tuomionsa 22. maaliskuuta 2018. Tuomarit katsoivat, ettei parlamentti ollut osoittanut, että pyydettyjen monipalstaisten asiakirjojen antaminen yleisön tutustuttavaksi kaikilta osin olisi haitannut vakavasti lainsäädäntöprosessia. Siksi he kumosivat parlamentin päätöksen perustelujen puuttumisen vuoksi.

3) Asiat T-639/15 – T-666/15 - Psara ym. v. parlamentti (jäsenten korvaukset ja menot):

Eräät toimittajat nostivat marraskuussa 2015 unionin yleisessä tuomioistuimessa 29 kannetta parlamentin päätettyä kieltäytyä antamasta yleisön tutustuttavaksi kaikkien jäsenten menoja ja korvauksia koskevia täydentäviä asiakirjoja yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojan perusteella.

Pyydettyjen asiakirjojen määrä liikkui sadoissa tuhansissa.

Hakijat veivät päätöksen kumottavaksi unionin yleiseen tuomioistuimeen parlamentin evättyä pyynnöt vedoten erityisesti asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 säädettyyn yksityiselämän suojaan ja pyydettyjen asiakirjojen silkkään määrään, joka tekin niiden arvioimisesta mahdotonta ja jota ei kyetty supistamaan käsiteltäväksi soveltuvaan määrään. Kuuleminen järjestettiin lokakuussa 2017. Tuomiota odotetaan vuoden 2018 puolella.

Loppuhuomautukset

Niin parlamentin vastuu kuin yleisön kiinnostus tätä toimielintä kohtaan ovat kasvaneet siitä, kun asetus (EY) N:o 1049/2001 tuli voimaan. Ihmiset ovat nyt paremmin perillä siitä, että parlamentti julkaisee automaattisesti ja suoraan lähes kaiken itse laatimansa lainsäädäntöä koskevan aineiston. Virheellisten pyyntöjen (pyydetään asiakirjoja, jotka on jo julkaistu) määrä on vastaavasti vähentynyt, ja pyynnöistä on tullut entistä eritellympiä. Monet hakijat, toimittajat tai tutkijat pyytävät saataville sisäisiä selvityksiä ja tietoja parlamentin hallinnollisista tehtävistä. Tämän kiinnostuksen kohteen odotetaan olevan pysyvä ja jopa kasvavan vuonna 2019 pidettävien Euroopan parlamentin vaalien myötä.

Parlamentin asiassa tekemien päätösten harva kumoamistahti ja tuomioistuimen äskettäin tekemä parlamentille suotuisa ratkaisu asiassa T-136/15 osoittavat, että yleisesti ottaen parlamentti on kyennyt löytämään oikean tasapainon asiakirjojen tutustuttavaksi saamista koskevan oikeuden ja sitä koskevien poikkeusten välillä.